

Gagnsæisskýrsla

– skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra RSÍ 2026 vegna ársins 2025.

Árleg gagnsæisskýrsla samanstendur af ársreikningi Rétthafagreiðslna og skýrslu stjórnar og framkvæmdastjóra RSÍ, sem lögð er fyrir aðalfund ár hvert. Endurskoðun ársreiknings Rétthafagreiðslna er í höndum Deloitte ehf.

Rithöfundasamband Íslands er stéttarfélag og rétthafasamtök rithöfunda og þýðenda, óháð því hvernig efni þeirra birtist almenningi. Sambandið annast m.a. samningagerð félagsmanna við opinbera- og einkaaðila um höfunda- réttarleg hagsmunamál félagsmanna og tekur einnig að sér innheimtu höfundapóknunar utanfélagsmanna í þeim tilvikum sem gerðir eru samningar um greiðslur fyrir afnot ritverka og ábyrgist jafnframt skil þeirra gjalda til viðkomandi höfunda, þannig að þeir verði jafnsettir félagsmönnum hvað innheimtu og skil þessara gjalda varðar. Vísast í því sambandi m.a. til 26. gr. a. höfundalaga nr. 73/1972. Þá annast sambandið umsýslu höfundarréttar, þ.á.m. með því að innheimta tekjur og úthluta fjárhæðum til rétthafa í skilningi 11. gr. höfundalaga nr. 73/1972.

Stjórn RSÍ er kjörin á aðalfundi og skipuð fimm aðalmönnum og tveimur til vara. Kjörtímabil stjórnarmanna er 2 ár. Stjórnarkjori er lýst á aðalfundi. Formaður og varaformaður eru kosnir sérstaklega, síðan aðrir stjórnarmenn.

Framkvæmdastjóri fer með daglegan rekstur sambandsins í samráði við og undir eftirliti stjórnarformanns og skv. lögum RSÍ.

Engir hagsmunaárekstrar eru á milli félagsins og framkvæmdastjóra, sem stjórnanda sambandsins.

Félagsmenn eru nú um 720 talsins; textahöfundar, barna- og unglíngabóka- höfundar, myndhöfundar bókmennta, fræðibókahöfundar, handritshöfundar, ljóðskáld, leikskáld, skáldsagna- eða smásagnahöfundar, sjónvarpsþýðendur, þýðendur, ævisagnahöfundar, o.s.frv.

Rithöfundasambandið tekur á móti greiðslum til rétthafa frá fjórum aðilum:

IHM – Innheimtumiðstöð rétthafa

Fjölís; hagsmunafélagi sjö höfundaréttarsamtaka sem koma fram fyrir hönd rétthafa að verkum sem njóta höfundaréttar og nýtt eru með ljósritun, skönnun, rafrænni eftirgerð eða annarri hliðstæðri eftirgerð.

Miðstöð menntunar og skólaþjónustu á grundvelli samnings um not á áður birtu efni skv. 17. gr. höfundalaga.

Hljóðbókasafni Íslands á grundvelli samnings um bætur til höfunda skv. 19. gr. höfundalaga.

Auk þess þjónustar RSÍ úthlutunarnefnd vegna greiðslna fyrir afnot á bókasöfnum sbr. Lög um bókmenntir nr. 91/2007 og reglur nr. 250/2021 sú þjónusta fer fram skv. sérstökum samningi og fellur ekki undir lagalegan tilgang RSÍ.

Greiðslur til rétthafa frá Miðstöð menntunar og skólaþjónustu og Hljóðbókasafni lúta ekki samningskvaðaleyfi. Þær eru eyrnamerkta einstökum höfundum og rétthöfum látinna höfunda og greiðast beint til þeirra innan fjögurra vikna frá móttöku greiðslu. Stofnanirnar greiða fyrir umsýslu RSÍ skv. sérstökum samningum þar um.

Greiðslum er komið til skila jafnt til félagsmanna, utanfélagsmanna og erfingja/rétthafa. Rithöfundasambandið heldur utan um ítarlega rétthafaskrá sem uppfærð er reglulega og nýtur þar einnig góðs af skráningum í bókasafnssjóð

Greiðslur frá IHM til RSÍ og FLH renna í Ljósvakasjóð og er úthlutað til einstakra rétthafa skv. reglum sem um hann gilda [Ljósvakasjóður – reglur | Rithöfundasamband Íslands \(rsi.is\)](#) Samkomulag er við Félag leikskálda og handritshöfunda um þær reglur sem gilda fyrir úthlutun.

Greiðslur frá Fjölís renna í Höfundasjóð og er úthlutað í styrkjaformi til einstaklinga [Höfundasjóður | Rithöfundasamband Íslands \(rsi.is\)](#) og til sameiginlegra hagsmuna rétthafa.

Allar greiðslurnar, nema þær sem úthlutað er í styrkjaformi, eru skilgreindar sem fjármagnstekjur eða afleiddar tekjur og ber RSÍ að halda eftir 22% fjármagnstekjuskatti og skila til RSK.

Ljósvakasjóður auglýsir árlega eftir nýskráningum í sjóðinn og sérstökum umsóknum. Úthlutunin miðast við næstliðið almanaksár og fer fram með tvennum hætti:

A. Rétthafagreiðslur skv. skráðum flutningi sbr. 6. gr. Nægjanlegt er að skila inn skráningarupplýsingum einu sinni og gildir skráning þá ótímabundið. Eftir það sér úthlutunarnefndin um að skrá ný verk þeirra sem þegar hafa skilað upplýsingum.

B. Rétthafagreiðslur skv. sérstökum umsóknum. Um slíka úthlutun geta sótt rétthafar að styttri verkum, brotum úr verkum, stökum ljóðum, þýðendur skjátexta sem og frumhöfundar skáldverka sem leikgerðir, þættir eða kvikmyndir hafa verið gerðar eftir. Í umsóknum um greiðslur skv. þessum lið skal rökstyðja og gera grein fyrir notkun á einstökum verkum á umsóknartímabili. Úthlutað er á grundvelli mats úthlutunarnefndar.

Því fé sem Rithöfundasambandið veitir móttöku í Ljósvakasjóð frá IHM til greiðslu bóta vegna eintakagerðar til einkanota skal ráðstafa sem næst því sem hér segir, að frádregnum kostnaði: 74% til höfunda handrita leikins sjónvarps- og hljóðvarpsefnis, 8% til höfunda og þýðenda annarra skáldverka sem flutt hafa verið í hljóðvarpi og sjónvarpi, 18% til greiðslna skv. umsóknum á grundvelli B liðar 5. gr. Verði fjármunir eftir vegna þess að ekki berast nægjanlegar umsóknir vegna 18% og 8% hlutanna, rennur það fé aftur í sjóðinn og er úthlutað til sameiginlegra hagsmunamála rétthafa skv. ákvörðun stjórnar RSÍ.

Beinn kostnaður vegna meðferðar tekna frá IHM skal greiddur af óskiptu framlagi frá IHM, skv. góðum reikningsskilavenjum. Slíkur kostnaður getur falist í launagreiðslum, greiðslum vegna lögfræðipjónustu, endurskoðunar svo og öðrum kostnaði sem beinlínis fellur til vegna úthlutanna.

Kostnaðarpátttaka til RSÍ skal ekki nema stærri hluta en 25% af óskiptum tekjum Ljósvakasjóðs.

Á árinu 2025 var úthlutað úr Ljósvakasjóði til 134 rétthafa verka sem sýnd voru eða flutt í sjónvarpi og útvarpi 2024.

Í desember 2024 var undirritaður samningur milli RSÍ og FLH á grundvelli bráðabirgða ákvæðisins:

ÁKVÆÐI

1. Kapitaltekjur að fjárhæð kr. 10.000.000 skulu nýttar á árunum 2025-2027 til sameiginlegra hagsmuna félagsmanna beggja félaga, sem skal skipt u.þ.b. jafnt árlega til að standa fyrir fræðslufundum, málþingum og viðburðum. Nefnd skipuð af báðum félögum skal gera áætlun um fyrirhugaða nýtingu fjármunanna til þriggja ára. RSÍ fer með umsýslu fjármunanna.
2. Óúthlutaðar bætur vegna eintakagerðar til einkanota sem félögin fengu við uppgjör vegna gerðardómsins að fjárhæð kr. 30.000.000, skulu nýttar til að fjármagna lögfræðipjónustu, bæði einstaklingspjónustu, vinnu við samningagerð og/eða sambærilega þjónustu.
3. Gerður skal samningur við lögfræðistofuna Rétt um tilhögun mála. Fyrirkomulagið milli félaganna skal vera þannig að bæði félögin geta boðið félagsmönnum sínum upp á ókeypis lögfræðiaðstoð allt að 4,5 klst. Aðstoðin skal undantekningarlaust fara fram með milligöngu framkvæmdastjóra RSÍ sem tengir viðkomandi félagsmenn við lögfræðing. FLH skal láta RSÍ í té félagatal og allar breytingar sem á því verða. Framkvæmdastjóri RSÍ ber vafaatriði undir formann FLH ef einhver eru.
4. Skrifstofa RSÍ heldur utan um fjármál, greiðslur, ársreikninga, endurskoðun, gagnsæisskýrslu og annað sem lögbundið er.
5. Árlegar greiðslur frá Innheimtumiðstöð rétthafa vegna eintakagerðar til einkanota greiðast til RSÍ sem heldur utan um fjármál, ársreikninga, endurskoðun, gagnsæisskýrslur og annað sem lögbundið er vegna þeirra greiðslna. Af þessum árlegu greiðslum sem berast RSÍ að frádregnum kostnaði, skal fjórðungur (25%) greiddur til FLH og renna til félagslegrar, menningarlegrar og menntunartengdrar þjónustu félagsins, sbr. 4. gr. reglna um ljósvakasjóð.

Höfundasjóður tekur við greiðslum frá Fjölís vegna verka sem nýtt eru með ljósritun, skönnun, rafrænni eftirgerð eða annarri hliðstæðri eftirgerð. Engar skýrslur eða gögn fylgja greiðslum þannig að raunverulegir rétthafar eru ekki rekjanlegir. Höfundasjóður úthlutar mótteknu fé á eftirfarandi hátt:

70% er úthlutað til rétthafa í formi starfsstyrkja og ferðastyrkja – auglýst er í blöðum og netmiðlum. Við úthlutun úr Höfundasjóði skal miðað við vægi bókmenntagreinar og niðurstöður úr könnunum á ljósritun í skólum eftir því sem unnt er. Rétt er að taka fram að síðasta könnun á ljósritun er orðin áratugagömul og endurspeglar engan vegin þá eftirgerð sem fram fer í dag. Á meðan ekki er hægt að greiða fyrir raunverulega notkun beint til rétthafa vegna þess að ekki eru til gögn sem styðja við notkunina mun RSÍ halda áfram að úthluta Fjölísgræiðslum til sameiginlegra hagsmuna rétthafa og til einstakra

rétthafa á grundvelli umsókna. 2025 var úthlutað 11 starfsstyrkjum og 18 ferðastyrkjum á grundvelli umsókna og samninga.

15% til reksturs vinnuhúsa fyrir rithöfunda. RSÍ á og rekur vinnuástöðu fyrir höfunda á Eyrarbakka og í Suðursveit – húsin eru nýtt allan ársins hring og er nýting á bilinu 80 – 100% tímans.

15% renna í varasjóð RSÍ – sjóðnum er ætlað að grípa inn í ef nauðsyn krefur og óvænt útgjöld verða sem ekki er gert ráð fyrir í rekstri sjóðanna eða RSÍ.

Beinn kostnaður vegna meðferðar tekna frá Fjölís skal greiddur af óskiptu framlagi frá Fjölís til RSÍ, skv. góðum reikningsskilavenjum. Slíkur kostnaður getur falist í greiðslum vegna lögfræðipjónustu, endurskoðunar svo og öðrum kostnaði sem beinlínis fellur til vegna úthlutanna. Kostnaðarpátttaka til RSÍ skal ekki nema stærri hluta en 25% af óskiptum tekjum Höfundasjóðs.

Ársreikningur Rétthafagreiðslna gerir grein fyrir Ljósvakasjóði og Höfundasjóði.

Stjórn og framkvæmdastjóri RSÍ

Ragnhildur

Sinn

Sigrún Ólafsson Björnsdóttir

Andersson
fjölís

Tangar Torryggvaeldottir

Ragnhildur
Stjórn og framkvæmdastjóri

